

ফোৱাছৰ উন্নত কৃষি প্ৰনালী

ড° মনীষা কছাৰী
শ্ৰী অক্ষয় কুমাৰ শৰ্মা
কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ , ডিব্ৰুগড়

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ডিব্ৰুগড়
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়
ডিব্ৰুগড় – ৭৮৬ ০১০

ফোৱাছৰ উন্নত কৃষি প্ৰনালী

ফোৱাছ এবিধ লাওজাতীয় শস্য। ইয়াৰ বৈজ্ঞানিক নাম *Sechium edule*। মেক্সিকো আৰু ৰেষ্ট ইণ্ডিজৰ পৰা ই পৃথিৱীৰ আন আন ঠাইলৈ বিয়পিছে। আন পাচলিৰ দৰে ইয়াৰ বীজ নেথাকে; বীজৰ সলনি জিভা সদৃশ অংগ (tongue) পূৰ্ণ ফলটিৰ তলফালে মাজভাগৰ পৰা ওলাই আহে। এনে পূৰ্ণ জিভা ওলোৱা ফোৱাছ মাটিত পুতিলে তাৰ পৰা গজালি ওলায় আৰু পিছলৈ লাওজাতীয় গছ হয়গৈ। অৱশ্যে মাটিত পানীৰ পৰিমাণ বেছি থাকিলে পুতি থোৱা ফোৱাছবোৰ পচি যায় আৰু গজালি নেমেলে। সেয়ে পানী জমা হোৱা ঠাইত ইয়াৰ খেতি উপযোগী নহয়। অতীতত ফোৱাছ এবিধ জনপ্ৰিয় পাচলি আৰু অসমত ইয়াৰ চাহিদা দিনে দিনে বাঢ়ি আছে। কীটনাশক দৰবৰ প্ৰয়োগ অতি সীমিত সেয়ে ই এবিধ নিৰাপদ পাচলি হিচাবে গ্ৰাহকে পছন্দ কৰে।

পৰিপুষ্টি : পৰিপুষ্টিৰ ফালৰ পৰা ই এক ভাল পাচলি। সচৰাচৰ ফোৱাছৰ পৰা তলত দিয়া ধৰণৰ পোষকদ্রব্য পোৱা যায়।

পোষকদ্রব্য	পৰিমাণ (প্ৰতি ১০০ গ্ৰামত)
পানী	৯৪.২৪ গ্ৰাম
প্ৰ'টিন	০.৮২ গ্ৰাম
চৰ্বি	০.১৩৪ গ্ৰাম
শৰ্কৰা	১.৬৬ গ্ৰাম
আঁহ	১.৭০ গ্ৰাম
আইৰণ	০.৩৪ গ্ৰাম
ভিটামিন গ (C)	৭.৭ মি. গ্ৰা.

জাত: সেউজীয়া আৰু বগা ফোৱাছ দুবিধ জাত দেখা যায়।

মাটি: বাম, সাৰুৱা, পানী জমা নোহোৱা আম্লিক মাটি এই খেতিৰ বাবে উপযোগী। ৫.৫- ৬.৫ পি. এইচৰ মাটিত এই খেতি ভাল হয়। অসমৰ দৰে অধিক বৰষুণ হোৱা ঠাইত পানী ওলাই যোৱাৰ সু-ব্যৱস্থা থাকিব লাগে।

ৰোপন: ২.৪ মিটাৰ ব্যৱধানৰ দুটা শাৰীত ৪৫ছে.মি. X ৪৫ছে.মি. X ৪৫ছে.মি. জোখৰ গাত ১.৮ মিটাৰ অন্তৰে অন্তৰে খান্দিব লাগে। প্ৰতিটো গাতত ১০ কেজি শুকান গোবৰ, ১.৫ কেজি খলিহৈ, ১০৮ গ্ৰাম ইউৰিয়া, ১২৫ গ্ৰাম একক চুপাৰ ফছফেট আৰু ৫০গ্ৰাম মিলৰেট অব পটাছ দিব লাগে। বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ঠাইত জানুৱাৰী – ফেব্ৰুৱাৰী মাহত আৰু জলসিঞ্চনৰ সুবিধা থকা ঠাইত ছেপ্তেম্বৰ – নবেম্বৰ মাহত ৰুব লাগে। ১৮-২২ ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছ উষ্ণতা এই শস্যৰ বাবে উপযোগী।

বন-বাত নিৰ্ৰগি আৰু আন যতন: প্ৰয়োজন সাপেক্ষে সঠিক সময়ত বন-বাত নিৰ্ৰগি কৰিব লাগে। লতাবোৰ ওপৰলৈ বগাবৰ বাবে খুতি পুতি দিব লাগে আৰু ২ মিটাৰ উচ্চতাত চাং বনাই দিব লাগে।

পৰাগযোগ: স্কোৱাছৰ মতা আৰু মাইকী ফুল বেলেগে বেলেগে থাকে; সেয়ে একেডাল গছতে দুয়োবিধ ফুল থাকে যদিও মতা ফুলৰপৰা পৰাগৰেণু মাইকী ফুললৈ স্থানান্তৰণ (পৰাগযোগ) আত্মিক প্ৰয়োজন। পৰাগযোগ কম হ'লে ফলধাৰণ কম হয় আৰু স্কোৱাছৰ উৎপাদন কমে। মূলত: মৌ-মাখিজাতীয় পতংগৰ দ্বাৰা এই পৰাগযোগ সম্পন্ন হয়। স্কোৱাছৰ খেতিপথাৰত মৌ-মাখিৰ সংখ্যা অধিক হ'লে পৰাগযোগ বেছি হয়; ফলত শস্যৰ উৎপাদন বাঢ়ে। সেয়ে মৌ-বাহ ৰখাৰ উপৰিও তিন তিন ৰঙৰ ফুল ৰূলে সুফল পোৱা যায়।

শস্য-ৰক্ষা: স্কোৱাছত আন লাওজাতীয় শস্যৰ দৰে কিছুমান অনিষ্টকাৰী পোক-পৰুৱা আৰু ৰোগ দেখা যায়; অৱশ্যে সময়মতে নিয়ন্ত্ৰণ ব্যৱস্থা হাতত ল'লে বেছি ক্ষতি হোৱা দেখা নেযায়। যিহেতু স্কোৱাছক এবিধ নিৰাপদ পাচলি হিচাবে গ্ৰাহকে পছন্দ কৰে, সেয়ে পোনছাতেই ৰাসায়নিক কীটনাশক দৰব প্ৰয়োগ কৰিব নেলাগে। মোৱা পোক, পিঠাগুৰিয়া পোক আদিৰ বাবে প্ৰথমে নিমযুক্ত দৰব প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। সিহঁতৰ সংখ্যা মাত্ৰাধিক হ'লে ডাইমিথ'য়েট (ৰগৰজাতীয়) ৩০ ই.চি. প্ৰতি লিটাৰ পানীত ১মি.লি. হাৰে প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

কৃষকে ফলবিজ্ঞা কৰা বৰলীয়া-মাখি পোকৰ নিবাৰণত বিশেষ গুৰুত্ব দিব লাগে। ৰোৱাৰ আগতে মাটিডৰা দৰ্কে চহাব লাগে যাতে মাটিত লুকাই থকা বৰলীয়া-মাখিৰ পলুবোৰ ৰ'দৰ তাপত মৰি যায় বা চৰাইৰ চিকাৰ হয়। খেতি কৰাৰ দ্বিতীয় বছৰৰ পৰা মাটি দৰ্কে চহোৱাত বিশেষ গুৰুত্ব দিব লাগে। ইয়াৰোপৰি বৰলীয়াৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত স্কোৱাছবোৰ ছিঙি গাত খান্দি পুতি পেলাব লাগে। মিথাইল ইউজেন'ল ১% হাৰত পানীৰ সতে মিহলাই টেমাত ভৰাই স্কোৱাছৰ চাঙত অ'ত ত'ত ওলমাই দিলে বৰলীয়া পোক আকৰ্ষিত হৈ পানীত ডুবি মৰেহি। আনহাতে ফেৰোম'ন ফান্দৰ সহায়তো এই পোক ভালদৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰি। পাতত দাগ পৰা বেমাৰ নিৰাময়ৰ বাবে বাহকৰূপী পোকবোৰ ৰগৰজাতীয় দৰব প্ৰতি লিটাৰ পানীত ২মি.লি. হাৰে প্ৰয়োগ কৰি সুফল পাব পাৰি।

ফল চপোৱা : ৰোৱাৰ প্ৰায় ৫ মাহৰ পিছত ফল চপাব পাৰি । ৭ দিনৰ ব্যৱধানত পূৰ্ণ হোৱাৰ ঠিক আগে আগে চপালে ভাল বজাৰ পোৱা যায় ।

উৎপাদন: প্ৰতি হেক্টৰ মাটিৰ পৰা সচৰাচৰ ২০০-২৫০ কুইন্টল উৎপাদন পোৱা যায় ।
